

PALACA DELAVSKE ZBORNICE v Ljubljani je bila ponos slovenskih delavskih strokovnih in kulturnih organizacij, dokler jih ni zajedila diktatura predvojnih režimov in jim vselela vse pridobivite. V današnji Sloveniji pa so vse javne zgradbe upravljane s stališča — kakor pravito tam — ljudske demokracije. Vsi starci privilegi so padli in organizirano delavstvo ter OF ima besedo povsod, ne samo v kaki posamezni palači.

Obnavljanje Nemčije v novo industrialno in politično silo

Nemška industrija dosegla že skoro svojo predvojno produkcijo. — Bojazen Francije pred novim nemškim militarizmom in trgovsko konkurenco

Zaradi vprašanja, kaj z Nemčijo, so najbolj v skrbih Francoz. De Gaulle in sedanje vladajoče francoske stranke bi rade, da se bi obnavljanje nemške industrije sile oviralo. A Zed. države insistirajo, da Marshall plan ne bo uspel, če ne bo nemška produktivna sila pritegnjena zraven.

Zamah že storjen

In res je z ameriško pomočjo produkcija nemške industrije sedaj v njenem zapadnem delu že 80 odstotkov tolikšna, kakor je bila pred vojno. Po ameriškem načrtu bo že v prihodnjem letu 10 odstotkov višja kot je bila leta 1946 in tudi višja kot je bila tik pred vojno.

S tem so bili zavrnjeni predlogi vseh tistih ameriških, angleških in francoskih državnikov, ki so tukaj po zavezniški zmagi propagirali načrt, naj se Nemčijo spremeni v nekako agrikulturno in malo-obrtniško državo.

Ne bo dolgo, ko bodo nemški produkti preplavljali evropski trg in prizadevali posebno Angležem veliko konkurenco.

Deloma se nemška tekma že pozna. Ameriška vlada smatra, da ker mora bala ona nositi največji del stroškov v zavezniški okupacijski coni, je nič več kot prav, "da se tega bremena — namreč stroškov — čimbolj odzira, ker Nemčija je vsled svojih proizvodniških zmožnosti sposobna, da se postavi na svoje nove.

Novi rajh težko politično in ekonomsko vprašanje

Klub temu pa problemu bodoči Nemčije ni enostaven. Ze zadrugega ne, ker je razdeljena v dva dela. V sovjetski okupacijski coni živi kakih 20 milijonov Nemcev. Ta predel je bolj poljedelski kot industrialni. Temeljna nemška industrija je vse v anglo-ameriški in v francoski coni. V njihovem predelu živi 46 milijonov Nemcov, torej 6 milijonov več kot pa ima Francija prebivalcev in le dva milijona manj kot jih ima Anglija. A prej ali slej postane vsa Nem-

cija zdržena in tedaj postane spet najmogočnejša država v Evropi, z izjemo Sovjet. unije.

Vprašanje je, ali bodo bivši zavezniški v stanu preprečiti ponovno oborožitev obnovljenega rajha, ali mu bodo morda v povrnil v militarizem celo pomagali, kakor so mu zapadne sile ko je prišel Hitler do oblasti? Od kraja so seveda misile, da bo svoje oboroževanje usmerjali samo proti Rusiji, pa so na svoje veliko presečenje uvedeli, da ga je obrnil proti vse Evropi in proti vsem drugim deželam, ako niso bile zveste na njegovi strani.

Z demokracijo v rajhu ni še nica. Zelo so se v Washingtonu in v Londonu po vojni ukvarjali z načrti demokratične prevzgojitev nemškega ljudstva. Izpostavljeni v "biconici" vladajojo lokalnim političnim uradnikom konservativci. Industrija ni bila socializirana, pač pa prehaja nazaj v področje starih kartelov. In socialistični so bili po prvi svetovni vojni. Komunisti so v biconici šibki. Veliko veliko šibkejši kot pa so bili po prvi svetovni vojni. In povprečen Nemec Rusijo in Ruse ter druge Slovane sedaj bolj miri kakor pa jih je po prvi svetovni vojni. Kajti slovanske dežele so izgnale izza svojih mej v rajh na milijone Nemcov in proces ni še končan.

V taki nacionalistični atmosferi (Konec na 5. strani.)

USTANAVLJANJE ATLANTSKE ZVEZE NALETILO NA ZELO VELIKE OVIRE

Naša ustava določa, da le zvezni senat ima pravico napovedati vojno. Sicer je to v današnji dobi zavratnih, brzih napadov morda zastrela točka, ampak je še v veljavi in je dobro da je. Kajti nam se napada ni batiti. Nobene dežele nimamo tako blizu, da bi mogla udariti po nas, kot so n. pr. Japanci na Pearl Harbor. Kanada je nam prijateljska in zaveznica. Mehika tudi. Sicer pa so vse naše sosedje na tem kontinentu šibke in militaristično brez vsake nevarnosti. Namreč naše južne sosedje. Le Kanada je lahko tudi v vojnem oziru močna, toda vsa njena oborožena sila je usoglašena z našo.

Vendar pa baš ameriška in kanadska vlada zelo resno računata z možnostjo nove vojne — tokrat proti Sovjetski zvezi, in zato so si naši državniki v Washingtonu zamislili zgraditi nov obrok okrog Rusije.

Začeli so s snovanjem zapadnoevropske unije. Oziroma najprvo z Marshallovim planom. V tem ekonomskem bloku je sedaj kakih 16 držav, njim na čelu Anglia, na drugem mestu Francija, iz Washingtona pa platujejo in dirigirajo, kako se naj gospodarstvo v njih kreta, da bo uspešno.

Druga poteza pa meri povsem na militaristično obnove zapadne Evrope, s smotrom možnega spopada z Rusijo.

V tej obrambni-ekonomsko-politični zvezi so Anglia, Francija, Belgija, Nizozemska, Luksemburška in pritegniti mislijo vanjo tudi Italija, Turčija, Grčija, zgodni del Nemčije in koncem konca tudi Španija, Portugalsko, Norveško in ako mogoče tudi druge države Marcellovega plana.

Toda ta zapadna militaristična zveza je pripravljena riskirati vojno z Rusijo le pod pogojem, da se Zed. države v naprej obligirajo, da bodo stopile v krvavi konflikt čim se Rusija "spozabi" in začne z "agresijo".

Enake se mora obligirati za takojšnji vstop v vojno tudi Kanada.

Tej zvezi bi rekli "bllok atlantskega pakta" ali nekoj temu podobnemu. In v tem sklankotem punktu so bili morale Zed. države s Kanado vred v naprej obvezati, da bodo vlade, ki bi pristale vanj, dobile od nas orazje in druge vojne potrebuščine takoj in nato se bi oboroževanje na ameriške stroške sistematično nadaljevalo.

To bi menda nekako šlo, dokter tudi naša dežela finančno ne omaga in bi udarila kriza po nji toliko, da bi omahnila gospodarsko in še bolj pa s svojim svetovnim vplivom. Evropskim deželam ni za ta naš problem nič mar. Zahtevajo — ako hočemo atlantski obrambni paket, da se naj v naprej obvezemo poseči v vojno zoper Rusijo tisti moment ko nastane.

Dva vodilna člana senatnega odseka za vnanje zadeve, demokrat Connally in republikanec Vandenberg sta pojasnili, da naša ustava take obvezne ne dopušča. Senat bi niti moralno ne mogel pritrditi, da gremo v vojno proti sovražniku — v tem slučaju zoper sovjetski blok — ker ustave ne smemo kršiti.

Vresnici pa imajo naši državniki nekaj drugega v mislih. Kaj, če bi se mi res obvezali potem pa bi

(Konec na 4. strani.)

Torej smo končno le zašli v "recesijo"!

V zveznem kongresu si očita jo demokrati in republikanci drug drugemu krivdo za naraščajočo brezposelnost — kar pa problema na ta način ne bo rešilo. Dejstvo je, da je na pragu nevarnosti nove velike ekonomski krize, in če je vladu pravocasno ne zajezi, bodo šli vse njeni prejšnji načrti za gospodarsko obnovo zapadne Evrope v nič.

Toda se ji nič dobrega ne obeta.

Ze lanskega decembra je bilo v industriji odslovljenih 22 na vsakih tisoč delavcev. V januarju je odslavljanie naraslo, tako da je sedaj blizu tri milijone takih brezposelnih delavcev, ki so se že priglasili za brezposelnost zavarovalnino, nekaj sto tisoč delavcev pa je šlo na farme ali kamor že ne da se bi poslušili privilegija do podpore iz brezposelnostnega sklada. Cemu gremo v "recesijo"?

V kongresu si to vprašanje razlagajo po strankarskih pripadnostih.

Vprašajo se, republikanci namreč, čemu je začela brezpo-

selnost naraščati takoj po zmagi demokratske stranke? Ze v novembru, tukaj po predsedniških volitvah, je bilo odslovljenih 14 delavcev na vsakih tisoč zapošlenih. In od tedaj gre ta odstotek višje in višje. V enem mesecu so se odslovitve zvišale 60 odstotkov.

To so podatki zveznega delavskega departmента.

Isti statistični biro pravi, da je nekaj industrij, ki se najemajo delavce, nekatere v enem mesecu 26 na vsakih tisoč že zaposlenih delavcev. To je bilo lanskega novembra. Toda od tedaj se tudi v še takozapislenih obrazih najemajo niža. Namreč odstotek novonajetih je vedno manj.

Ta problem so merodajni krogi predložili tudi predsedniku Trummanu, ki je jako v zadregi.

V volilni kampanji je objavljal vsakemu kar je kdo hotel. Sedaj pa ljudi skrbijo in se vprašajo, ali so naraščajoče "recesije" krivi republikanci ali demokrati.

Ako se bo ta položaj nadaljeval po sedanjem tempu, je možno, da bo število brezposelnih naraslo do konca leta že na ne-

cesijo", krivi tisti, ki posedujejo v kontrolirajo vsa ameriška bogastva, in pa tudi večino drugih prirodnih zakladov po svetu.

Z odslavljanjem delavcev "na dejelo" so pričele ta in že koncem minulega meseca tudi železniške družbe. Posebno v delavnicah za popravljanje vagonalov in lokomotiv. Pravijo, da je promet znašal in zato morajo zmanjšati tudi svoje stroške.

Tudi stavbinska industrija bo začela v krizi, čeprav manjka stanovanj. Kajti kdo si pa ga more kupiti — stanovanje namreč — ali stanovanjsko hišico, za vsoto \$14,000 do \$17,000 in zmagovati obroke?

Celo na farmah, kjer so bile inflacijske cene že posebno nagnjene, se "recesija" že močno pozna.

Nekateri obrati pa odslavljajo delavce pod pretezo, da jim manjka materiala. N. pr. jekla kar je.

Nihče pa ne razume, da so krize, pa četudi jim rečemo "re-

Občni zbor Slov. delavskega centra bo dne 25. feb.

Ta potek, dne 25. februarja, se vrši občni zbor Slovenskega delavskega centra v njegovih prostorih na 2301 So. Lawndale Ave. v Chicagu.

Prične se ob 8. zvečer. Vsi delavci so dobili pismeno vabilo in pa letno finančno poročilo. In ob enem poverilnicu, s katero lahko pooblašte koga drugega, da jih zastopa, aki se bi sami ne mogli udeležiti te se.

Na dnevnem redu bodo raznoračuna ter sklepanja o priporočilih ter predlogih, in pa volitve članov v novi direktorji.

V sedanjem direktoriju so: Frank Alesh, predsednik; prvi podpredsednik Philip Godina; druga podpredsednica Angela Zaitz; Frank Groser, tajnik-blagajnik; Anton Garden, zapisnik; upravitelj poslopnega Frank Zaitz. Nadzorni odbor, Chas. Pogorelec, John Turk in Fred A. Vider. Publicistski odbor: Donald J. Lotrich, Frank Japich, John Simon in Anton Menchan.

Pravila Slov. delavskega centra določajo, da se volitve v direktorji vrste vsake leto. Kajti termin izvoljenih članov traja samo eno leto.

Frank Groser, tajnik-blagajnik.

Jug. hranilno in posojilno društvo praznuje 30-letnico

Jugoslovansko hranilno in posojilno društvo v Chicagu praznuje letos 30-letnico in sicer v znanimenju velikega napredka. Joško Ovin je nedavno pisal, da je to "zares pravo delavsko podjetje, katere se je dvignilo v zadnjih dvanajstih letih s \$300,000 na \$1,000,000,000." Denarji so skoraj vse zavrnati, da bi napredovali v obdobju, ko je jugoslovansko hranilno in posojilno društvo v Avstriji prepuščeno jugoslovanskim začetkom. Angleški in francoski delegati mu pomagajo v Jugoslaviji, da je sam naša dežela potrošila nad milijardo dolarjev. Angleži so to breme prepustili nam in omenjeni list izvaja, da smo v Grčiji po dobrem letu intervencije tam kot smo bili ob začetku. Le da je gerilcev več pot pa jih je bilo takrat.

V Grčiji prevladuje še vedno graft. Monarho-fašistična birokracija lenari. Načrti za ekonomsko obnovo dežela in za dvig živilskih ravni grškega ljudstva so še vedno na ničli. Toda čemu prav za prav smo še v Grčiji vzbuditi našim neuspehom? Zato, ker je to strategična dežela na strategičnem kraju. Naši monopolji so dobili pod kontrolo največja petroleska ležišča kar jih je na svetu — v Saudi Arabiji. Grčija je na meji Sredozemskega morja in ako ne bi bilo tega razloga, bi Truman Grčijo Stalinu že davno prepustil. Kajti zvezni vladi in našim davkoklavecem je le v bremu. In tudi bo. Kajti grški monarhi in grafitarji zavzemajo prednost, namesto da bi gradili za bodočnost. Kar se na Grškem gradi, je samo na ameriške stroške pod vodstvom ameriških

Jugoslaviji že po prvi svetovni vojni. Ostali del slovenskega delavskega centra pa naj postane avtonomna provinca v okviru avstrijske republike. A v Washingtonu in v Londonu tudi temu zelo kompromisom predlagajo. V Avstriji pa je sklenjen konferencijski dogodek v Avstriji. Po mnemu anglo-ameriške vlade, ki so sklenili z Jugoslavijo, že bo jugoslovanski zavzetek v Avstriji prepuščen jugoslovanskemu zavzetku. Jugoslavija je v Avstriji prepuščena pod jugoslovanskim zavzetkom. Angleški in francoski delegati mu pomagajo v Jugoslaviji, da je sam naša dežela potrošila nad milijardo dolarjev. Angleži so to breme prepustili nam in omenjeni list izvaja, da smo v Grčiji po dobrem letu intervencije tam kot smo bili ob začetku. Le da je gerilcev več pot pa jih je bilo takrat.

Položaj vlade v Grčiji se poslabšuje. Tako trdi poročevalci čikaških Daily News. Pod označbo, da Grčija pomagamo v njeni vojni proti "komunizmu", pravi, da je samo naša dežela potrošila nad milijardo dolarjev. Angleži so to breme prepustili nam in omenjeni list izvaja, da smo v Grčiji po dobrem letu intervencije tam kot smo bili ob začetku. Le da je gerilcev več pot pa jih je bilo takrat.

Slovenija je edina dežela v Jugoslaviji, ki ji zavezniški niso priznali njenih zahtev v celoti na Primorskem, v Avstriji pa sploh nič. Vse druge dežele jugoslovanske federativne republike pa so teritorialno dobile za kolikor krajev so vpravljene. Aleš Bebler je glasom poročil iz Londona uvidel, da velika trojčka nece pristati v zahteve Jugoslavije in menda je tudi USSR končno spoznal, da ni zdravo nadaljevati s te negotovostjo z okvir na mirovno pogodbo z Avstrijo. Pa je konferenčnikom v Londonu baje naznagnil, da naj dajo Jugoslaviji, oziroma prepusti Sloveniji tiste vasi na Korčem, ki so bile za pridruženje k

(Konec na 4. strani.)

KOMENTARJI

Zbira in presoja urednik

PROLETAREC

LIST ZA INTERESE DELAVSKEGA LJUDSTVA.

IZHAJA VSAKO SREDO.

Izdaja Jugoslovanska Delavska Tiskovna Družba, Chicago, III.

GLASILLO JUGOSLOVANSKE SOCIALISTICNE ZVEZE

NAROCNINA v Zedinjenih državah za celo leto \$3.00; za pol leta \$1.75;

za četr leta \$1.00.

Inozemstvo: za celo leto \$3.50; za pol leta \$2.00.

Vsi rokopisi in oglasi morajo biti v našem uradu najpozneje do pondeljka popoldne za priobčitev v številki tekočega tedenja.

PROLETAREC

Published every Wednesday by the Jugoslav Workmen's Publishing Co., Inc. Established 1906.

Editor..... Frank Zaitz
Business Manager..... Clarence Zaitz

SUBSCRIPTION RATES:

United States: One Year \$3.00; Six Months \$1.75; Three Months \$1.00.

Foreign Countries, One Year \$3.50; Six Months \$2.00.

PROLETAREC

2301 S. Lawndale Avenue CHICAGO 23, ILL.

Telephone: Eockwell 2-2884

V katoliških deželah s katoliškimi režimi je najmanj demokracije

Poročevalce čikaških Daily News, Ernie Hill, piše v svojem listu iz Rima, da resnične katoliške demokrati v Italiji jaka skrb, ker se latinske (romanske) države ne morejo na nikak način praviti demokracije.

Pet nasilnih prevratov n. pr. v manj ko v enem letu v Centralni in Južni Ameriki. Obnavljanje fašističnega gibanja v Italiji. Jačanje reakcije v Franciji. Fašist Franco v Španiji se vedno na trdnem. Portugalska ima katoliško diktaturo mnogo let dalj kot pa Španija.

Z izjemo Francije ni nobene latinske (romanske) dežele, ki bi imela demokracijo kakršno imamo v Zed. državah. Cemu ne? Zato, ker katoliška cerkev ni bila še nikdar nikjer demokratična pač pa totalitarna.

Katoliška Francija je postala demokratična vsled svoje uspele revolucije zoper kraljev dvor, proti totalitarni hierarhiji in proti plemstvu.

Katoliška Češka je postala demokratična po zaslugu uporništva zoper cerkveno bigotsko nadvlado. V tisti borbi je postal Jan Hus mučenik svojega naroda. On živi, čeprav so ga usmrtili. Njegovi mučitelji so le še imena v zgodbini.

Vatikan je dovolil nekaj demokracije le v nekaterih katoliških deželah. N. pr. v Avstriji. In tudi na Slovenskem do prve svetovne vojne. A jo je vseeno oviral. Posebno oni del klerikalnega gibanja, ki mu je načeljeval dr. Janez Krek.

V Braziliji je demokracija zatira, dasi je pred par leti že nekoliko prodrla na površje, kakor tisoč, ki porine svojo kal skozi tako trdo skorjo. Kajti dim so v nji načeli glasovi za komunistično stranko — v protest nezmožnosti razmeram — že je bila prepovedana in tako imamo v tej največji državi latinske Amerike klerikalizem in naša vlada v Washingtonu ga ne tolerira temveč podpira.

Manj zadovoljna je s Peronovo diktaturo v Argentini. On namreč ključuje vnanji politiki Zedinjenih držav in pri tem mu veliko pomaga njegova v politiki kako pretkana žens Eva Peron.

Drugače pa ima Washington države latinske Amerike kako pod palcem. Nič jim ne nagaja v nasilnih prevracanjih njihovih režimov — glavno je — da so "ameriški" interesi zavarovani.

A med ondotnim ljudstvom, ki je večinoma nepismeno, t. i. Seveda, čim se kaj dogodi, kak upor, ali potres, že stikujejo kje se skrivajo sovjetski agenti. Ampak ta igra ne bo več dolgo držala. Niti ne izobčenja iz cerkve, s katerimi je postal Vatikan poslednje mesece nad vse radodaren.

Začel je takimi strašili na debelo v Italiji ob priliki državnoslobskih volitev v nji in uspel — toda ne s svojimi strašili temveč z ameriško intervencijo.

Enakih potez se je poslužil v Franciji, toda z nič kaj prida uspehom. Nato je zagrozil z izobčenjem "preganjalcem", zagrebškega nadškofa Stepinca in nedavno pa tistim katoličanom na Ogrskem, ki so se drznili položiti svoj prst na kardinala Mindszentyja.

Med tem pa vzlic hierarhiji napreduje takozvana ljudska demokracija, torej ona, proti kateri se Vatikan najbolj bori. In za svojo zadnjo trdjavjo si prisvaja Zedinjene države in diktatorske režime v latinski Ameriki. Italijo ima že pod sabo. Upa, da mu bo tudi Francija kmalu padla v naročje.

Kar Vatikan počne, je zaviranje zgodovinskega razvoja. Zmaguje tu pa tam s pomočjo privilegijev, a med ljudstvom pa izgublja.

Sla je Poljska iz njegovih klešč, šla je Jugoslavija, Čehoslovaška, Madžarska in izmučavajo se mu celo latinske dežele, ki jih je imel in jih ima deloma še najbolj v pesteh.

Tudi stavke prihajajo iz reda, dasi so glavno bojno sredstvo unij

V Philadelphiji, ki je po velikosti eno izmed največjih mest v tej deželi, je v tednu z dne 14. februarja zastavalo kakih 13 tisoč transportnih delavcev. Namreč prevoznikov in konduktorjev cestnih železnic in avtobusnega prometa.

Nekaj dni pozneje so zastavali tudi šoferji taksijev.

Ako nisi imel svojega avta, ali pa priložnosti živeti blizu kake železnice, nisi mogel nikam. Pa so se delavci vpraševali, da kadar stavkajo — ali res stavkajo zase ali pa koncem konca proti sebi?

To je danes tudi v unijah važno vprašanje. Vsak dan važnejše. Kaj ti pomaga nekaj priobiljka, ko pa koncem konca uvidi, da so bili tisoči in tisoči drugih delavcev ob šichti, ki si jih po dobavljeni stavki kake druge stroke nikoli ne morejo nadomestiti?

In tudi jezzi nastane med delavci. Vprašujejo se: čemu stavki sploh treba, ko pa škodujo le onim, ki nimajo avtov, da se bi v njih vozili na šicht?

Stavka v Philadelphiji je bila poravnana s priličnim zvišanjem gnezde, a pospešila je boj onih, ki zahtevajo, da bi se takih prekinjenj z obrati ne smelo dovoliti — zaradi ljudskih interesov se jih bi moralno prepovedati!

In se jih bo. Saj je sličnih zapovedi že sedaj veliko v veljavni. Predsednik Truman je nedavno izjavil, da ima v poziciji predsednika Zed. držav moč ustaviti ali ugonobiti vsako stavko, ki bi bila "nevarena splošni blaginji našega ljudstva". Dejal je, da ima to pravico tudi ako se mu je ne napiše v novi zakon, kateri naj

SOCIALNA ZASCITA je v naši deželi sodaj v glavnem v teoriji in na papirju. Zato je milijone delavcev vedno v strahu, kaj jim prinese junški dan.

IMENI DVEH PREDSEDNIKOV PRAZNUJEMO VSAKO LETO — IN S TEM DVOJE ZNAČAJEV

Slučaj, v zgodovini naše republike je, da praznujemo rojstna dneva kot postavni praznik samo dveh oseb, ki sta načeljevala tej deželi. In oba v februarju. Rojstni dan prvega je 12. februarja in drugega 22. februarja.

V dolgi dobi po civilni vojni se je na svoj praznik rojstnega dneva uveljavljali Abraham Lincoln in George Washington pa zatemnjeval.

Washington je bil vojni vodja upora proti angleškemu kralju. Lincoln pa živi v naši zgodovini kot mučenik — bolec za ohranitev republike "v celoti", ker "razvajen" ne bi mogla uspeti. Slo se je za odpravo ženjstva.

Zelo malokrat kaka učiteljica v šolah pove, da je bil naš prvi predsednik George Washington, ki je bogat človek. In da je imel tudi sužnje. Takrat niso imoviti Američani imeli nad tem nikakega spotikanja. Imeli so ogromna polja, strojev še niso iznašli, pa so si pomagali obdelovati svoje plantaze s sužnji. In tudi hišna služnica je bila zajemana iz zasluženih nadomestnosti odpravljeni Taftov-Hartleyev akt.

Vendar pa mnoge unijske voditelji skrbi — češ, ako ima predsednik res take pravice, kaj jim pomaga odpravljati protiunijsko postavo in jo nadomestiti z novo, ki utegne postati po raznih sodnih tolmačenjih še slabša kakor je sedanja?

Unije so se pač jako zmotile, ko so misile, da so zmagale lanskoga novembra sebi v korist. V resnicu so vzlic svojim velikim potroškom za Trumana in za ostali njegov tiket ogromno izgubile in sedaj šele uvidevajo, da jim ni zvezni kongres v pogledu Trumanovih obljub še v ničemur ugodil.

Ne more, tudi ako bi hotel. Ampak namesto da bi vodje unij AFL in CIO to priznali, se še vedno gnjavijo z vojno proti "komunizmu".

Veliko unij, ki so se odločile pred par meseci zahtevati zvišanje mezde, je od namena odstopilo. Ne izgleda prav dobro — tu so že težki znaki "recesije". In marsikatera kompanija si želi, da bi njeni delavci res zastavkali. Zaprija bi vrata, jih izstradal in nato uvedla "odprt" delavnico. To se bo v sedanji recesiji tudi dogajalo, oziroma se že.

S stavkami se bo torej težko kam prišlo. V kongresu so unije s svojimi kandidati lanskoga decembra "zmagale", a sedaj že uvidevajo, da niso. In sprevidele so, da tudi Trumanev obljube niso bile drugega kot z golj obetanja v kampanjskih shodih.

Stavke kajpa so še dovoljene, a v njih ne trpi delodajalec kakor nekoč temveč delavci drugih obratov. Korporacije si že na eni ali drug način dobe dobičkov vse eno, ako ne drugače, pa iz rezervnih skladov.

Kar se je dogodilo v Philadelphiji se lahko ponovi kje drugje. Toda na stotisoči unijskih delavcev je bilo jeznih na svoje kolege — češ, saj ne stavkate proti gospodarjem temveč zoper nas!

Tako je, kadar zastavkajo transportni delavci kjerkoli — na pouličnih železnicah in busih, na vlakih, na ladjah, ali v taksijih.

In drugi delavci so prizadeti, ako zastavkajo premogarji, ali delavci v plinarnah, v elektrarnah, v vodovodnih napravah itd.

Treba je k temu pomisli, da delodajalci, ki posedujejo vse naprave, niso ne izgube, pač pa z vsakim povisjanjem plače zanesajo tudi svoje dobicke — na račun konsumentov seveda.

Na vsak način se bodo morale unije ukvarjati z misijo socialne zaščite za svoje člane brez stavki. A v ta namen se bodo morale podati v politično akcijo za delavski program — ne pa kot sedaj, ko so jih voditelji unij udinjali demokratski in deloma republikanski stranki. V njima ni rešitev za delavski razred. To je jasno. In gospodarji se tega radujejo. Veseli se, ker je delavstvo naši deželi tako naivno, da čim mu bobači Mosek napredne — pa že zatrobentajo, da je to "rdeči" bavkovač Mosek, ali neke sorte socializem, in pod to skorjo se skriva "komunizem".

Najzlic temu pa se lahko reče, da je ta dokument izmed najmanj čitanimi med ameriškimi zgodovinskimi dokumenti. Tudi je vedno na široko napačno pojmovan in citiran, največ radi tega, ker je v njemu Washington izreklo svečano-resno svarilo proti nepotrebnim tujezemskim alijancam. To pametno svarilo in pametni argumenti s katerimi ga je Washington podprt, se je dolga leta tolmačilo kakor da je bil prvi predsednik Unije proti vsaki zvezi z deželami preko morja... to napačno pojmovanje je do zadnjih let močno vplivalo na ameriško vnanje politiko.

Danes se večina Američanov zaveda, da je bilo izdano Washingtonovo svarilo v casu, ko bi povezava ali zapletenost z velikimi evropskimi silami ogrožala tedaj še mlado republiko, ki je štela okrog štiri milijone duš in je negotovo zavzemala le vzhoden rob ogromnega kontinenta. Večina Američanov pa se ne zaveda dejstva, da sta dve tretjini Washingtonovega govora vsebovali sentimente, ki imajo pomen danes.

Premišljajoč o vzrokih, ki lahko vznemirjajo našo Zvezzo, je dejal Washington, "se mi zdi, kot resna zadeva dejstvo, da se je sploh nudilo podlago za karakterizacijo strank po geografskem načinu zapostavljanja — severna, južna, atlantska, zahodna — spletkarskim ljudem to lahko služi pri vzbujanju vere, da obstaja resnična razlika v krajevnih interesih in nazorih."

Govorec o Ustavi Zed. držav, ki je bil l. 1796 v veljavi 7 let, je Washington dejal: "Ako je po ljudskem mnenju delitev in dolocitev ustavnih oblasti v čem napotna, naj se to popravi z dodatki takoj kakor to določa Ustava sama. Ne sme pa biti nobene spremembe potom nepostavne prilastitve; zakaj... to je občajno orodje s katerim se uničujejo svobodne vlade."

Washington je v svojem govoru Američanom priporočal, naj se drže vere, "ker sta vera in morala neobhodno potrebna na poti k politični blaginji." Priporočal je dalje Američanom splošno širjenje znanja, kajti z gradnjo oblasti, ki daje moč ljudskemu mnenju, mora rasti tudi pravota ljudstva, kajti tvori javno mnenje. Gleda javnih dolgov je Washington menil, da se je treba izogibati prevelikih izdatkov a tem, da se deluje za mir, hrkrati pa je izrekel tudi svarilo, "da pravocasna potrošnja za pripravljenost v slučaju nevarnosti ne pomebuje našem delu." Washington menil, da se je treba dogodilo od meseca februarja 1942. Samo eno se že ni — to kar smo najbolj pričakovali ne samo mi, ampak vse človeštvo — in to je prav in pošten mir. Vse psovke, očitanje, obdolžitev in načrtovanje ga ne prinese dokler se naši državni in predsedniški kandidati ne končajo v Jugoslaviji. Obleka, vreč moke in pa veliko vsoto, katero so darovali našim bolnim otrokom v Jugoslaviji za zdravilni lek streptomicin, bi mogel ganiti vsakega človeka. In ne samo v tem slučaju. Ko je nastalo vprašanje našega svobodnega tiska, so bile naša dekleta na prvem mestu. Istotako je bil v finančni stiski Projektarec. Našim vrlim ženskam morem reči samo, da naj nadaljujejo s svojim delom, kajti danes ga ne samo nasa naselbina, ampak ves svet potrebuje.

S tem doba pa kolona začasno prenehala, kajti njen pisec bo nekaj tednov odromal v topeljških krajev. Na svidenje!

Proletarec je vaš list. Priporočajte ga svojim znancem in prijateljem, da se naroči nanj.

Napram ostalem svetu je Washington priporočal prijateljsko razpoloženje ter je dejal, "da prevelika naklonjenost napram eni inozemski deželi in pretirana mržnja napram drugi zaslije one, ki tako gledajo, da vidijo nevarnost samo na eni strani in s tem zastirajo in celo podpirajo vplive proti drugi.

Proti koncu svojega govorova je Washington govoril o odnosih z inozemstvom, toda ni odsvetoval vsega inozemstva zavezništva, nasprotino, priporočal je obiganje trajnega zavezništva, ker je to v nasprotnu z "našo pravo" politiko; ogreval se je za "začasne zvezze v izrednih nujnostih." Zaključil je svoj govor z besedo do ljudstva, kateremu je zvesto služil in kateremu je deloval, da gre v pokoj z zadovoljnostjo in v pričakovanju, da bo v sredi svojih sodržavljivov užival z njimi vred blagodejni vpliv dobrih zakonov pod svobodno vlado.

Trumanove obljube imajo težko pot

Marsikaj kar je predsednik Truman v minuli kampanji obljubil, je že padlo v vodo. Taft-Hartley akt bo odpravljen, toda nova postava ne bo dosti boljša, saj za unije ne.

Tudi obljuba za podaljšanje kontrole nad stanicino je naletna na zaprke. Upravitelj te postave, kateri poteka rok, Tighe E. Woods, pravi, da se ji živ

PRIPOVEDNI DEL

Miško Kranjec:

Fara Svetega Ivana

ROMAN

(Nadaljevanje.)

"Miha, ali ste dobro zakurili?" je vprašala gospa spustom. "Sicer vam navijem ušesa. Kaj mislite, tako mrzlo je, in Konrad se lahko prehladi!"

"Freilich, da sem. Včeraj sem kuril, danes pa že tri ure razgrevam!"

"Dobro, Miha. Pa pod, je oribani?"

"Brez skrbi, gospa, vse je v redu."

"Moj Bog, Miha, najbrž niste nič mislili, da prideva lačna?"

"Kaj bi ne mislili, gospa," je odvrnil Miha. "Tilka je tu, takoj bodo jajca. Za vsak primer pa sem vzel pri Slaviču tudi jetra. Gospod jih je vedno imel rad. Ce jih že danes ne bo, bodo pa zjutraj. Vi bi pa seveda jajka — Post je danes."

"Seveda, post je," je prikimala Mica. "Jaz bom vsekakor jajca. Zdaj na stara leta se ne bi rada, kako bi dejala — Konradu pa bom napravili jetra."

V kuhinji je stala Mihova žena Tilka in se ukvarjala z golimi, oskubljenimi kokošmi za božični dan.

"Oh, Tilka," je vzkliknila Mica, "bog daj, Tilka. Vidim te pridel. Le le — Ali pa imaš kaj toplega, da se Konrad ogreje?"

"Caj je pravkar zavrel in vama ga lahko takoj prinesem v sobo."

"Le prinesete ga. Kaj mislite, tako mrzlo je. Miha, vi pa prinesete žganja."

"Ga že imam pripravljenega," je odvrnil Miha, ki je bil na vse mislil.

Sušnikova sta stopila v svojo sobo, ki je bila prijetno razgreta in tudi čista, kolikor je bilo mogoče. Tudi staro pohištvo v sobi je kazalo urejenost. V vsem, v teh starih, po njenih starših podobovanih predmetih, ki so vsi ostali na svojem prostoru, je bilo nekaj po minulosti zaudarjočega, žalostnega, zapuščenega, utrujenega. Stare postelje, z visokimi, zaokroženimi in parezlenimi končnicami, omare s prav takimi narezljanimi okrasni, ogledalo v podobi elipse, ki se je obračala, stara ura s kukavico, ki ni šla ne kukala, harmonij s starimi skladbami, stare nabožne podobe na stenah in počevane fotografije prednikov in zakoncev v vseh mogočih ljudi, zgodovine, preteklosti, v kotu omara s knjigami, ki jih nihče ne bere, z nemškimi osladnimi in družinskim romani in Slovenske večernice, stari Koledarji, v katerih še zdaj stoji, kdaj so se krave obrejale, kar si je zapisal Micin oče Horvat. Pri teh knjigah je prebujajoča se Micka nekoč potocila toliko solz, a so zdaj ob zatonu njenega burnega življenja bile tako hladne in ljaš oboje.

Kam s tem brezupnim vzdušjem bednega človeka?

Pa saj bo jutri pečena kokoš in vino bomo poskusili: letos še nismo novega. Miha pravi, da je še kar dobro, samo mnogo ga ni bilo. Pa je zato jabolčnica...

3

Na Stefanovo je Podlesek že navsezgodaj poropotal na duri, ko je Sušnik še ležal v postelji.

"Lenoba, vstani," je kričal. "Stefan sicer nisi, šnops boš pa vendarle dal, preden gremo k maši." Mica, ki je bila že v kuhinji, mu je odprla duri in odvedla glasnega Podleska k možu, prinesla temu čaja, Podlesku pa žganja. Pomenila sta se za popoldan. "Preferenso." — "Ali pa tarok."

"Ali Plavček pride?" je vprašal Sušnik.

"Ce ga gnadljiva pustijo."

"Babnica," je vzkliknil Sušnik. "Ali ji še vedno sedi pod krilom?"

"Na krilu," je odvrnil Podlesek. "Upam, da bo že ušel za kako urico. Pijača boš dal, seveda?"

"S sabo je ne boš nosil sem — Jabolčnico. Je boljša od vina. Cigarette mi pošljti po dekletu. Kar sto skupaj. Sicer boš še zvečer ponje!"

In popoldne, ko so se ljudje zbrali k večernicam, so že seveda skupaj. Prišel je tudi Plavček.

Korenova sta, zavedajoča se, da na Sušnikovi mizi ne bo

goč samo po določeni lestvici avtoritet, od boga, prek papeža, kralja, vse tja do zadnjega učitelja in žandarja. V tem sistemu se ni smelo nič premakniti, kaj šele porušiti!

Ko je torej še Plavček prišel k Sušnikovim, je bila družba dovolj velika za tarok. To družbo pa sta povečala še Korenova, ki sta prišla pozdravljati Sušnikove. Pa tako Mici ni preostalo nič drugega, kakor da je odstopila svoj prostor Korenu in delala družbo Zofiji, kateri je, kakor tudi drugim, prigovarjala, naj vzamejo, bodisi jedila ali pijaco, zakaj na mizi je bilo vsega vsega drugega.

Kajpa, Zofija bi rajši sedela drugod, v mlajši družbi, zakaj tu so bili sami starci, od katerih ji je samo stari žandar Podlesek včasih pomežnik. Pa pri Svetem Ivanu ni bilo druge možnosti. Morala je klepetati z Mico o samih dolgočasnih stvareh.

(Dalje prihodnjic.)

Poročilo odbora za svobodo tiska

Poroča JOHN POLLOCK, blagajnik

Se sledеči so prispevali v sklad za svoboden tisk:

Mrs. Frances Zakovsek od društva št. 14 SNPJ, Waukegan in No. Chicago, Ill., poslala vstopo \$103; za društvo št. 14 SNPJ, \$25, Mike Kaučič \$7; po \$5 so prispevali sledeti: Joe in Jennie Kralvar, Anton in Marian Krizic, Rose Mesec, Anton Mesec, Joe in Mary Zagari in John Zakovsek. Po \$3: Mary in John Dobrovok, Lovrenc Ogrin, Jernej Spacapan. Po 2: Andrej Bartelj, Jacob Jereb, Frank Petkovsek, Anna Dolence, Frank Malovasic, Frank Brenc, John in Frances Mesec, Mary Debelak, Ignac Jereb \$1.50; 14 jih je prispevalo po \$1 in eden 50c.

Za društvo Sokol št. 20 SNPJ, Ely, Minn., \$5. Poslal Frank Erzar.

Federacija društev SNPJ za Detroit, Mich., \$25. Poslal Frank Modic.

Mrs. Julia J. Pirc izročila \$6.50, izročeno v uradu Enakopravnosti, John Kantz \$5 in Ignac Delak, Biwabik, Minn., \$2.50.

Joseph Okorn je izročil \$25, katere je daroval vsem: dobro poznan Anton Janša.

John Dolmovich iz Kaylor, Pa., poslal \$5 za društvo št. 244 SNPJ.

Martin Klarič, Cuyahoga Falls, O., \$2, in društvo št. 170 SNPJ, Akron, O., \$2. Skupaj \$4.

Za društvo št. 270 SNPJ, Lyons, Ill., \$5. Poslal Ed. Potokar.

Frank Tomš poslal \$5 za društvo št. 605 SNPJ, Des Moines, Iowa.

Frank Bečaj, Cleveland, Ohio, \$2. Izročil Leo Poljsak.

Anton Zakrajšek, Milwaukee, Wis., \$2, poslal Frank Perko.

V imenu odbora vsem iskrena hvala.

Poročilo podružnice št. 39 Sansa

Pregovor pravi, da kri ni volja. Da to se vedno drži, so pokazala naša narodno napredna društva, naše Slovence in Slovenci v Clevelandu, Ohio.

Pri podružnici št. 39 SANS so prispevali za otroško bolnico v Sloveniji 30 tisoč, za takojšnjo pomoč Jugoslaviji 12 tisočakov,

v upravnih sklad SANS-a nad 13 tisoč, za svobodo tiska, za kampanjo Wallacea in druge name-

ne skoraj tisočak in to manj kot v teku šestih let! Hvala vam vsem!

Kdor je prispeval, je prispeval v zavesti, da je pomagal v največji potrebi in v najbolj kritičnem času. Pomagali sta z ob-

manjkalo ničesar, odšla z doma tako rekoč tešč, ker se jima je zdelo škoda zapravljati, ko se nudi lepa priložnost. Zofija se je vdala Korenovemu prepričevanju, čeprav si je že zelela doma dobrega obed. Zdelo se je, ko ji je Mica prigovarjala, da sploh ni lačna, a je neopazno jedla ves popoldan, pozno v noči: ni se mogla ločiti od Sušnikovih potic in vsega drugega.

Kajpa, Zofija bi rajši sedela drugod, v mlajši družbi, zakaj tu so bili sami starci, od katerih ji je samo stari žandar Podlesek včasih pomežnik. Pa pri Svetem Ivanu ni bilo druge možnosti. Morala je klepetati z Mico o samih dolgočasnih stvareh.

JUHIM MARTIC:

Črte značaja

(Konec.)

Prav zaradi tega je nisem spremil. Dolgo sem sedel in premisljeval, kdo neki je tisti strečnik, za katerega je bilo temu ljubjezivemu dekletu naročeno, da ga uporabi. Kako rad bi bil na njegovem mestu!

Naslednji dan sem sklenil, da se ne bom srečal z umetnico. Sel sem k hišnemu upravitelju in se mu do kraja izpovedal. Kakor sta že izprevideli, se nanj ne obracam le tedaj, kadar prične streha puščati.

Poslušal me je naš komunalni čarodej in zamišljeno rekel:

"Seveda, seveda — vaša umetnica se je zmotila v naslovu. Na

stevilk 31. živi V. M. Karpenko, ki je znan numizmatik."

"Kaj?" sem vprašal in čutil, da se pričenjam hudovati na umetnico.

"Numizmatik!" mi je razložil naš vsevedni hišni upravitelj. "Se pravi, da je strokovnjak v denarju. On vam hatanko ve, katero stoletje so Krožili takšni in takšni petaki."

"Nu, saj to ni nič," sem se pomislil. "Vaj so vendar še drugi, bolj koristni poklici. Jaz na primor nisem ne astronom, ne polarnik, toda med modelarji našte tovarne nikdar nisem poslednj. Za numizmatiko pač nočem biti odgovoren."

"Razumem vas," je prikimal hišni upravitelj, "in ker sem dolžan skrbeti za mir prebivalcev naše stopim jutri v stik z Zvezno umetnikov, da vas rešim teh brežuljivih obiskov."

Z bolečino v srcu sem se mu bolezvali in se z taisto srčno bolezno vrnil na svoje stanovanje. Vso noč nisem zaspal. Ves dan me je mučilo v tovarni. Naposlед je to opazil načelnik izmen.

"Kaj pa je s teboj, Karpenko?" me je vprašal. "Ali si ali nisi?"

"Sem," sem mu odgovoril.

"Ne verjamem. Ne vidim. Drugače si vselej tako odločen, živahen, a danes? Kar poglej se pa se bo tebi samemu stožilo.

— V. Sloboda.

(Konec s 1. strani)

vojno z Rusijo katera naših zaveznic nalač provo-

cirala? To bi v zgodovini ne bilo nič novega.

Naš državni tajnik Dean Acheson ter predsednik

Truman njune prijatelje v zapadni Evropi zagotavl-

lja — torej naj se zanesajo na nas, ne smejo pa pri-

čakovati kar tako tjavendan odkrite izjave, da bomo

njim po volji z bajoneti zdržema v roki.

Na Angleškem je bilo vsled tega Trumanovega

"umika" precej uzrujenja. Rekli so, da smo jih mi pri-

moralni sklepali atlantsko in zapadno-evropsko zve-

zo, in ko so z njo pričeli, smo se pa umaknili — češ,

ako zabredete v vojno, ali ako boste napadeni, bo

šelesenat sklepali, da li naj tudi mi posežemo vanjo.

In to še takrat ko se bo pričela, ne pa sedaj.

Veliko pametnejše bi bilo, če bi bil Truman sku-

pon s svojim državnim tajnikom sprejel nedavno Sta-

linovo vabilo na sestanek za mir, namesto da imamo

z zapadno evropskimi deželami nič koliko konferenc,

na katerih se kuje vojna zveza namesto zveza za mir.

ZA LICE TISKOVINE VSEH VRST
PO ZMERNIH CENAH SE VEDNO
OBRTITE NA UNIJSKO TISKARNO

ADRIA PRINTING CO.

Tel. Michigan 2-3145

1838 N. HALSTED ST.

CHICAGO 14, ILL.

PROLETAREC SE TISKA PRI NAS

Prosim te, zgani se! Prevrneš mi vse račune . . .

"Le mirni bodite!" sem odgovoril načelniku izmene. "Poprijel bom kakor vsekdar in končal mesec s preseženim planom."

"Kar se številki tiče, verjamem," je odgovoril načelnik izmene. "Število boš dosegel, toda nam je treba, da bi vsi videli najboljšega kovinarja naše tovarne z veselim obrazom. Takle pa nikdar nisi kakor po navadi. Boš že priznal!"

"Kaj ne bi bil," sem se odkriti začudil. "Ne razumem, zakaj ne bi bil kakor po navadi."

"Ne pretvarjaj se!" se je jezik načelnik izmene. "Saj vendar pozira, ali ne?"

"Kaj se pravi, pož

★ ★ KRITIČNA MNENJA, Poročila in razprave ★ ★

KOMENTARJI

(Nadaljevanje s 1. strani)
strokovnjakov. A tako ne bo šlo, posebno ako se bo oljni monopol odcepil s tako vnemo zveznih davkov.

Vojna zveza Zed. držav z zapadno Evropo bo bržkone sklenjena, toda v "omiljeni" obliki. Kajti kot razvidno iz poročil iz Washingtona, zvezna vlada nič kaj pri volji pristati v obljubo, da čim bo katera izmed držav atlantskega pakta napadena, že bo tudi naša dežela zahtrena v vojno. A po ustavi ne sme. Čakati, da bi kongres vojno ustavno napovedal, pa tudi ni pripovedljivo. Tako ménijo mnogi poslanci in senatorji. Kajti predno bi tu skončali debate, bi ruski regimenti bržkone okupirali že vso Evropo. In kakšno vrednost bi potem imel tak naš pakt?

V teoriji se lahko zamisli velike stvari. A v praksi pa ne gre tako lahko. Tako tudi ne bo šlo z atlantskim pakтом, ki bo Američane stal milijarde, ne da bi se mogli nadejati tudi kaj koristi od njega.

Združeni narodi imajo nekaj resnih politikov, ki trdijo, da samo ameriške milijarde za utrditev zapadne Evrope ne bodo pomagale. Treba je obnoviti trgovino z vzhodom, pravijo oni in le na ta način se bodo nasprotujejo si dežele zblizale ter si pomagale druga drugi. Tudi v zvezni vladi je že prodrlo to mnenje. Nekatere dežele Marshallovega plana bomo namreč financirali z dolarji, da jih bodo zapravile v Rusiji in v njenih "satelitkah" za rude, premog, žit, volno itd. Ameriški eksporterji se ježe, toda ako hočejo evropska ljudstva jesti, ne morejo čakati samo na dobrodelne dejavnike iz Zed. držav. Torej naj si za pridobljene dolarje nakupijo stvari v Rusiji in jih vržejo na trg.

D e l a v s k i p o slanec Emrys Hughes je v parlamentu od svoje vlade zahteval, naj ne podpiše pakta za zgraditev atlantskega bloka, aka s e vlada Zed. držav ne obvezte stopiti v vojno na strani Anglije čim bi nastala. On je mnenja, da pakt nič ne koristi, te ni sile za njim. Je v pravem. Svet je res v znamenju sile.

V Bolgariji tožba proti duhovnikom ni tako sensacionalna kakor je bila v Budapešti, a je vendarle resna zadeva. V nji so toženi duhovniki protestantskih sest, dasi ne tako kampanjskih kot je bil prine rimske cerkve v ogrskem glavnem mestu. Toda prestopki so enaki. Bolgarska obtožnica arietiranim duhovnikom raznih cerkva očita sodelovanje s sovražnikom, denarne sponzorizacije na črni borzi, špijonstvo itd.

Nekateri arietiranci v Bolgariji so krivdo že priznali. Večina so bili v službi ameriških

agentov. Državni department priznava, da so ljudje, ki jih počevalec agencije Reuter označuje za Američane, morda res bili v zvezi s svojimi rojaki, toda ne zato, da bi špionirali ampak ker se človek rad meni s svojimi ljudmi. Toda ako so trdite, ki jih navaja bolgarska justitia resnične, so nekateri uradniki in atašeji v ameriškem poslanstvu v Sofiji res spletkarili in iskalli slug med Bolgari. Toda čemu treba take stvari sploh zanikavati? Saj vendar naša vlada troši milijone za inteligenčno službo in trošijo jih druge vlade. In tako se bo tudi nadaljevalo, dokler bodo vlade ruvarila druga proti drugi namesto da se bi odločile za vzajemnost med narodi.

Tudi v Albaniji love špione. Pred kakim letom so izgnali iz Tirane ameriške zastopnike, ki so jih obdelili špionskih in provokacijskih dejanj, sedaj je Jugoslavija na vrsti. Kratka vest pravi, da je albanski radio oznanil "likvidacijo" tistih Albancev, ki so špionirali za Titoovo vlado. Znano je, da znajo v Albaniji kaj hitro "likvidirati". Ampak Jugoslavija vzlje temu lahko dela Albaniji velike težave in tudi jih. Vzrok — albanski premier, ki je dobil od "Titove" Jugoslavije za svoje ljudstvo prva leta po vojni izredno veliko podpore, se je izkazal za zelo nehyalnega in zato stori kolikor more, da bi Titu v soglasju s kominformom čimprej in čim bolj izpodkopal tla. Ta spor je tako nezdrav za dežele, ki se pripravijo v blok ljudskih demokracij in bilo bi dobro za vse prijedate, ako bi Moskva odnehala z njim. Jugoslovanska vlada je preposona, da bi se uklonila in se "spokorila", pripravljena pa je sodelovali kot enakovredna dižučica v zvezi z ostalimi deželami sovjetskega bloka.

Se o sporu radi Slov. nar. muzeja v Clevelandu

(Nekaj urednikovih opomemb — Naš list se ni še nikoli zavzemal za take ustanove, da jih bi gojili v tej deželi, ker ko stara generacija izumre, nova bo vso starino zmetala stran. A je dobro, da se je je nekje starine shranilo. Toda ako se vzamev star s strani direktorja SND v Clevelandu, je umljivo, da bi radi tisti prostor za druge stvari — posebno če muzej pravzaprav ni muzej temveč v glavnem zbirališče reči, za katere se briga le malo število naših ljudi.

Ne sme se prezreti, da je direktor SND na St. Clair Ave. storil za razne narodne stvari več kot v sorazmerni kvoti katerekoli slovenski narodni ali pa delavski dom v Ameriki.

Enako je treba priznati, da je Erazem Gorshe v službi ravna-

MILITARISTI govore o kupu naših atomskih bomb, o letalih, ki pridejo iz Bostona v Moskvo v sedmih urah z 10,000 fantov težkimi bombami in o drugih smrtonosnih pripomočkih. Toda o posledicah vojne — o tem militaristi nikoli ne govore.

tela tega muzeja tudi velikostnil. A po mnogih letih tega muzejskega podjetja je nastal spor med njim in direktorjem. Naša stran, pod gornjim naslovom, je odprta vsem za kritična in konstruktivna mnenja. In tako smo že priobčili Goršetove dopise in izjave direktorja. Mi tu ne izrekamo nobene sodbe temveč le objavimo kar nam pošljeno eni ali drugi. Naša želja je, da se bi stvar zaključila, ker s prekrajnjem se nití še tako dobrega muzeja ne bi moglo rešiti.

Pomagajte urediti zadevo
S. n. muzeja

Cleveland, O. — V pondeljek 14. feb. 1949 sem prejel pripomočeno pismo do tajnika S.N.D., Johna Tavčarja, s sledečo vsebino:

"Mr. Erazem Gorshe
1116 E. 72 Str.
Cleveland 3, Ohio.

Cenjeni:

Na redni seji direktorija Slov. nar. doma na St. Clair Ave., ki se je vršila na večer 8. februarja 1949, se je med drugim tudi razmotrovilo o zadevi Slovenškega narodnega muzeja SND ter prišli do sledetečega zaključka:

Naroči se tajniku SND, da sporoči kakor hitro mogoče Vam

prejnjemu oskrbniku Muzeja, da V lahko organizirate samostojni Muzej, aka je to Vaša in Vaši somišljenikov želja.

Novi Ustanovi se izroči vse predmete vgori omenjenem Muzeju. Gori omenjeni predmeti pa morajo biti pospravljeni iz sedanjih prostorov in to do 15. marca 1949, do 8. ure zvečer.

Ta so zaključki našega direktorja. Želim Vam veliko uspeha ter se bilježim z odličnim spoštovanjem, za Slov. N. Dom,

John Tavčar, tajnik.

Z najboljšim in iskrenim namenom, da se reši dostojno in mirno zadevo Slovenskega narodnega muzeja, sem na redni letni delničarski seji družbe The Slovenian National Home Co., na večer dne 14. januarja 1949 predložil navzocim solastnikom S. N. Doma naslednjo resolucijo,

ki sem jo sam prečital in je bila pravilno podprtana od več načočnih delničarjev ali solastnikov S. N. Doma, toda so direktorji na spremten način preprečili,

da ni prišlo o njej do glasovanja in je ostala nerešena. Ta resolucija se glasi:

"Ker direktorij družbe The Slovenian National Home Company, 6409 St. Clair Ave., Cleveland, Ohio, ni voljan več voditi in nadaljevati zgodovinski Ustanovo, Slovenski narodni muzej, ki je bil ustanovljen po-

ki bo kaj zaledla pri direktoriju SND. To, kar se od mene zahteva, je neizvedljivo v tako kratkem času. Ce bi mislili resno, bi moral dati najmanj tri mesece cassa, da se vse to naredi.

Ali boste res dovolili, da se vrže kar tako iz SND kulturno ustanovo, Slovenski narodni muzej, zgodovinski arhiv vseh ameriških Slovencev? Jaz ne prevzamem nase nobene odgovornosti za tak korak. Odgovornost nosi predvsem družba The Slovenian National Home Co., pa tudi vse slovenske podporne bratske organizacije, vsa društva in vsi posamezniki, ki sta kaj prispevali. Sedaj je čas da spregovorite jasno in odločno, da se temu napravi konec. To je že preveč, kar počenjajo direktorji SND.

Nikar ne mislite da se pri Muzeju neha preganjanje kul-

turnih ustanov; propadla bodo kmalu tudi druga kulturna društva, ker v taki atmosferi ni mogoče živeti, kot je sedaj pri SND na St. Clair Ave.

Cemu se ne sklice nadaljevanja delničarske seje, kjer bi se lahko to zadevo rešilo v pol ur, pa bi bilo konč teh homatij. To ne roditi nič dobrega, kar se sedaj počenja v zadevi SNM. Pravilno bi bilo, da se piše pisma vsem slovenskim bratskim podpornim organizacijam, vsem Narodnim domom, vsem društvom in posameznikom, ki so kaj darovali v SNM, blago ali denar, in se vse povabi na skupno sejo, kjer naj se izvoli odbor in rešijo vse druge nujne zadeve s tem v zvezi. Ampak prva in glavna instanca v tej zadevi je še vedno in ostanek delničarska konferenca SND.

Erazem Gorshe.

Vabilo na zabavo

Chicago, Ill. — V soboto, 26. februarja 1949 priredil podružnica št. 60 SANS svojo veselico, ki se vrši v prostorih A. Tomazina, na 1902 W. Cermak Rd., Chicago, Ill.

To bo pristna domača zabava, na kateri ne bo manjkalo veselja in zabave za vsakogar, kdo se bo udeležil. Tisti, ki so bili lansko leto na naši prireditvi, se gotovo še spominjajo, kako so prijetno zabavali s prijatelji in znanci v veselju in nekateri tudi v plesu.

Vse člane in članice podružnice št. 60 SANS vladljivo vabimo, da se te zabave polnočtevijo, ne udeležil, in ravnotako vabimo ostale naše somišljenike, prijatelje in znance, da nas obiščijo na omenjeni večer.

Postrežba bo dobra in za plešaljne bo igrala izbrana godba. Nekateri udeleženci bodo pa deležni tudi lepih nagrad. Začetek ob 8. zvečer. Vstopnina prosta za vse.

Za mnogobrojnin poset se priporoča Veselični odbor (F. S.)

Stric Sam ima 3,000,000 uslužencev

Poleg Sovjetske unije je Stric Sam največji delodajalec na svetu. Ima tri milijone uslužencev in njegov letni proračun znaša 42 milijard dolarjev.

Zmotna mnenja drugih človek lahko prenesete, ako mu je dovoljeno dokazati resnico.—Jefferson.

Genij je, ki razmišlja o juhi in ustvari filozofski sistem. Tepci začne s filozofskim sistemom... in pride do juhe.

Napačno je, ako bi vsakodobno pokazale ekspanzionistične težnje hollywoodske filmske industrije in jasno je postal, da v vojni poraženi narodi ne bodo mogli obdržati svojega nacionalnega filma, dokler se ne začítijo proti dotoku ameriških filmov. Prva se je v tem pogledu zanimala Nemčija in zahtevala za uvoz vsakega tujega filma izvoz enega nemškega; Nemčiji so sledile še druge dežele.

V dvajsetih letih so razne evropske države skušale ustanoviti sodelovanje v kinematografiji, da zaščitijo nacionalno filmsko produkcijo. Prvi in vsekakor najzanimivejši poskus je bil dogovor med Nemčijo in Veliko Britanijo. Amerika pa, nedvomno najmočnejši faktor v mednarodni kinematografiji, ni bila ravnodušna do povojnih evropskih filmskih uspehov in Hollywood je začel vabiti evropske igralce ter jim nuditi desetekrat višje plače, kot so jih prejemali v Evropi. Tako so med prvimi povabilili Polo Negri in Emila Janningsa, igralca iz filma "Strast"; njima so sledili nešteči igralci, pisci scenarijev, režiserji in glasbeniki iz vseh evropskih dežel.

Leta 1928. in 1929. ko je zvoden film zamenjal nemega, je kazalo, da bo zaradi jezikovnih razlik zopet vzcvetel narodni film, toda Hollywood se ni zanimal. V Parizu, Londonu, Berlinu in Dunaju so se močno trudili, da bi razbili ameriško nadvlado v kinematografiji. Tako so n. pr. Angleži izdelali zelo dober film "Atlantida", tudi Francija, Avstrija in Čehoslovaška so prispevale veliko število dobrih filmov, toda Amerika ni popustila.

Tržaški "Ljudski tednik" piše o tem:

To ni v nobenem primeru teoretično vprašanje, če upoštevamo, da preplavljajo hollywoodski filmi že dolgo časa skoraj vse svet. Gledate na važnost filma v sodobnem življenju to ni vprašanje, ki bi se nanašalo na filmsko privlačnost na polju kinematografije?

Tržaški "Ljudski tednik" piše o tem:

To je v nobenem primeru teoretično vprašanje, če upoštevamo, da preplavljajo hollywoodski filmi že dolgo časa skoraj vse svet. Gledate na važnost filma v sodobnem življenju to ni vprašanje, ki bi se nanašalo na filmsko privlačnost na polju kinematografije?

Da delujejo misli počasi, ni naša krivida. Če bi bil blisk odvisen od nas, bi imel nekaj skupnega s polzem.

Seznam priredb slovenskih organizacij v Chicagu

Organizacije v Chicagu in okolici, ki žele imeti svoje priredebe označene v tem seznamu, naj nam sporoča podatke, enako tudi pojavke v slučaju pomet.

Podružnica št. 60, SANS, veselica v Tomazinovi dvorani, 1902 West Cermak Rd., v soboto 26. februarja 1949.

Pevski zbor Prešeren — koncert v nedeljo 3. aprila v dvorani SNPJ.

Centralni odbor SANsovih podružnic v Chicagu — pravljica četrte obletnice osvoboditve Jugoslavije v nedeljo 1. maja v dvorani SNPJ.

Slovenski dom št. 86 SNPJ — praznovanje 41-letnice društva v soboto 7. maja v Swiss Club Hall, 639 Webster Ave.

Društvo Delavec št. 8 SNPJ — slavnost 45-letnice v nedeljo 15. maja v So. Chicagu.

Pevski zbor Prešeren — piknik v nedeljo 21. avgusta na Keglovem vrtu v Willow Springsu.

Pioneer št. 559 SNPJ, piknik v Pilson parku v soboto 6. avgusta, So. Albany ter 26th St.

Pevski zbor Prešeren — jubilejni koncert v nedeljo 6. novembra v avditoriju Sokol Chicago na So. Kedzie Ave.

KAJ LAJKO STORI VSAKDO IZMED NAS V KORIST "PROLETARCA"?

- Pridobijavmo mu NOVIH naročnikov
  - Obnavljajmo naročnino TOČNO čim potrebuje
  - Agitirajmo med drugimi naročniki, da store isto
  - Prispevajmo v PROLETARČEV tiskovni sklad in priporočamo to tudi drugim
  - Oglašajmo v PROLETARCU priredbe društev in druge stvari
  - Naročajte slovenske in angleške knjige iz PROLETARCEVE knjižarne
  - Poskrbite, da si naroči AMERIŠKI DRUŽINSKI KOLEDAR vsi tisti, ki tega še niso storili
  - Naročite KOLEDAR tudi svojem v starem kraju in enako PROLETARCA.
- Vsakdo naj stori za naš list kolikor more, pa bomo vse težave zmagovali!

KOMENTARJI

Romani, povesti, črtice in

Poučne in znanstvene knjige

KNJIGARNA "PROLETARCA"

2301 South Lawndale Avenue, Chicago, 23, Illinois

Pesmi, poezije, igre

Angleške knjige socialne in
znanstvene vsebine

Romani, povesti, črtice in opisi

Babilonska žena, (Joe Hocking), zanimiv roman v dveh delih, 629 str., broš. \$1.75, vez. 2.35

Beg iz teme, (ruski pisatelji), broš. 50c, vezana. 1.00

Boy, (L. Coloma), roman, broš. 25

Belo neči—Mali junak, (F. M. Destovjevski), povesti, broš. 45

Bilke, (Marija Kmet), povesti in črtice, broš. 35

Blagajna velikega vojvode, (Frank Heller), roman, broš. 1.00

Cvetke, (H. Majar), šopek pravilice za stare in mlade, broš. 20

Crni demanti, (Maurus Jokali), broš. \$1.25, vez. 1.75

Crni panter, (Milan Pugelj), povesti in črtice, broš. 50

Daj nam danes naš vskadjanji kruh, (A. Cerkvenik), povest, broš. 40

Dalmatinske povesti, (Igo Knš), broš. 45

Dedek je pravil, (Julij Slapšak), pravilice in pripovedke, broš. 65

Domäče živali, (Damir Feigel), vez. 40

Drobiz, (Fr. Milčinski), povestice, broš. 75

Dva svetova, (Ivan Molek), povest slovenskega priseljence, broš. 50

Don Corca, (G. Keller), roman broš. 25

Dvorjanec, (Karl Ewald), naravoslovne pravilice s slikami, vez. 75

Filozofska zgodba, (Alojz Jirasek), vez. 35

Francija in francosko ljudstvo, (C. Petelin), splošen zanimivoris Francije in njenega ljudstva, broš. 50

Fran Baron Trenk, vodja hrvatskih pandurov, (G. Pandurić), broš. 35

Gospod Fridolin Zolna in njegova družina, (Fr. Milčinski), vez. 35

Hiša brez okna, (Tone Seljakar), socialna povest, broš. 50

Heptameron, (Marg. Valoiska), povesti, broš. 35

Humoreske, groteske in satire (Vl. Azov in Teff), broš. 50

Jeromkin krog, (A. Koževnikov), povest za mladino s slikami, iz ručnine prevel L. Vuk, broš. 35

Jug (P. Chocholoušek), zgodovinski roman iz Balkana, 614 strani, vez. 1.25

Juan Misericia, (P. L. Coloma), povest, broš. 75

Jurkica Agičeva, (Ks. Šandor Gjalski), zanimiva povest, 358 strani, broš. 65c, vez. 1.00

Konfesije literata, (J. M. Machar), zbirka spisov, broš. 50c, vez. 85

Kazaki (L. N. Tolstoj), novaka—novest, broš. 50

Kraljev vitez, (M. Zevaco), zgodovinski roman, 374 strani, broš. \$1.00, vez. 1.50

Kreutzerjeva sonata, (L. N. Tolstoj), roman, broš. 40

Marjetica (Anton Keder), idila, broš. 75

Marseljica, (Herman Wendel), zgodovina mednarodne delavske himne, brotriana. 65

Malo življenje, (Dr. Fr. Detela), povest, broš. 65c, vez. 1.10

Med potniki in mornarji, (Branko Kreft), zanimivi potopisci fragmenti, broš. 75

Moje življenje, (Ivan Cankar), broš. 65c, vez. 1.00

Moži z bratstvom in druge noveli, (Jack London), broš. 35

Naša vas, (Anton Novacan), broš. \$1.00, vez. 1.50

Orasi, (A. Cerkvenik), povest iz delavškega življenja, broš. 65

Oglenica, ali hudojiba in nedolnost, (Fr. Zakrašek), povest, broš. 35

Parizki zlatar, (Silvester K.), povest, broš. 15

Paberki iz Roja, (Ivan Albrecht), venček mičnih povestic, (broš. 25)

Pingvinski otok, (Anatole France), broš. \$1.00, vez. 1.50

Plat zvona, (Leonid Andrejev), novele, vez. 35

Pravljice in pripovedke, (S. Kotutnik), broš. 25

Belgrajski biser, povest iz davnih dñi, broš. 15

Pravljice, (Frank Milčinski), ilustrirane, vez. 65

Pripovedki o Petru Velikem, (A. Petruškevski—I. Šteklas), vez. 1.25

Prelepa Vasilica in druge ruske pravljice, (Cvetko Gorlar), broš. 25

Povestice, (Rabindranath Tagore), broš. 25

Pošigalec, (K. S.), broš. 20

Povesti, (Lovro Kuhar), broš. 35

Predor, (B. Kellermann), sozialen roman, broš. 75c, vez. 1.00

Razne povesti, broš. 45

Roke Andreja Podlipnika, (Tone Seljakar), socialna povest, broširana. 60

Rinaldo Rinaldini, zanimiva romarska povest, broš. 35

Romance in satire, (M. A. de Voltaire), broš. 1.00

Savijev posimizem, (Ethbin Kristian), novele, broš. 40

Spanški testament, (Arthur Koestler), opis civilne vojne za svobodo in demokracijo, broš. 75

Štefka, ali kako je družina Šmit premagala krizo, socialna povest iz sedanje dobe, broš. 75

Sinovi predmetja, (Mimica Končič), mična povest iz delavškega življenja, broš. 50

Spomini Krištofovega Popika, (Joseph Suchy), lično vez. 60

Sreč, (Ivan Ačrech), novele, vez. 35

S poti, (Izidor Cankar), potopisne črtice, broš. 65

Sestati stop, (Ivan Molek), povest iz dobe velike ameriške krize, broš. 50

Sosedje in druge novele, (A. P. Čehov), broš. 50

Sirene tulije, (A. Rosman), povest iz delavških bojev, broš. 50

Srečolovec, (H. Majar), povest, broš. 25

Staroindiske pripovedke, (Jos. Suchy), s slikami, broš. 25

Stepni kralj Lear in hiša ob Volgi, (Štepnjak-Turgenjev), broš. 45

Taki se ljudje (Roger Martin du Gard), roman s francoskega podeželja, broširana. 75

Tara Buljha, (N. Gogolj), satirična povest, broš. 60c, vez. 80

Tri novele, (Miguel Cervantes), broš. 50

Udovica, (I. F. Tomic), zanimiva povest iz 18. stoletja, 329 strani, broš. 65c, vez. 1.00

Veliko mravljičje, (Ivan Molek) povest iz življenja slovenskih delavcev v Ameriki, broš. 50

Vitez iz rdeče hiše, (A. Dumas), roman iz časov francoske revolucije, 490 strani, broš. 75c, vez. 1.25

Včeraj je bilo, jutri bo, (Herman zur Mühlen), pravilice za mladino, s slikami, broš. 40

Vrtnar, (R. Tagore), zbirka mičnih črtic, vez. 50

Zapiski iz mrtevga doma, (F. M. Dostoevski), v dveh delih, broš. \$1.25, vez. 1.75

Zelenza pota, (Jack London), socialen roman v dveh delih, broš. 80

Ziviljenje in eksperimenti Jepheta, (M. Tichenor), broš. 65

Zlato telo in druge zgodbe, (Janex Samoilov), broš. 50

Zmote in konec gospodinje Pavle, (Ivan Zorec), broš. 25

Zenini naše Koprnele, (Rado Murnik), satiričen roman, broš. 25

Zabavna knjižnica, vsebina: Zlocinci, Maledž, Mojster Rožen, in Madži zanikančev lastni životopisi, vez. 65

Zbrani spisi, (Dr. Hinko Dolnjec), broš. 40

Zver se je prebudila, (Liam O'Flaherty), povest iz zakopov v zadnji vojni, broš. 65

SLOVENSKI PISATELJI.

Ivan Cankar: Zbrani spisi: I. zv., vsebina: Erotika, izdaja 1902; Erotika, izdaja 1898; Pesmi 1892-1899; Vinjeti, broš. \$1.50, vez. 2.00

II. zvezek: Črtice in povesti ter Kritični in polemični spisi, broš. \$1.50, vez. 2.00

III. zvezek: Jakob Ruda, Potovanje Nikolaja Nikica, Za narodov blagor. Črtice ter Kritični in polemični spisi, broš. \$1.50, vez. 2.00

IV. zvezek: Anjiga za lahkomselne ljudi in Tulci, vezana. 2.00

IX. zvezek: V mesecin, Martini Kačur, Nina, Iz Ottakringa v Oberhollabrun, Opombe, 358 str., broš. \$1.50, vez. 2.00

XV. zvezek: Troje povesti, Črtice, Opombe, 327 str., broš. \$1.50, vez. 2.00

Maselj Fran-Polidimbarski—Zbrani spisi:

I. zvezek: Slike in črtice, Gorski potoki in Tovariš Damjan, br. \$1.25, vez. 1.75

Tavčar Ivan: Zbrani spisi:

II. zvezek: In vendar! Sofer Piš, V Karlovcu, Čez osem let, Tat, Gospod Gilj, Mrtva srca, 480 str., broš. \$1.50, vez. 2.00

IV. zvezek: Grajski pisar, 4000, V. Zal, Izgubljeni bog, Pamlad, 512 strani, broš. \$1.50, vez. 2.00

V. zvezek: Izra konгрesa, zgodovinski roman, broš. \$1.50, vez. 2.00

Trdina Janez: Zbrani spisi, (Uredil Dr. Ivan Prijatelj),

Bejke in povesti o Gorjancih:

III. knjiga, broš. 75c, vez. 1.25

IV. knjiga, broš. 75c, vez. 1.25

V. knjiga, broš. 60c, vez. 1.10

VI. knjiga, broš. 85c, vez. 1.35

VII. knjiga, broš. 85c, vez. 1.35

VIII. knjiga, broš. 75c, vez. 1.25

IX. knjiga, broš. 75c, vez. 1.25

Janko Keršnik, zbrani spisi, vez. (Uredil dr. Ivan Prijatelj in dr. Vlad. Levec)

I. zv. Agitator, broš. 65

VI. zv. I. in II. sek.: Gospod Janez, Kmetiske slike, Humeske, Povesti za ljudstvo, broš. \$1.50, vez. 2.00

Spisi Andrejčevega Jošteta: I., III., IV., VI., VII. in VIII. zvezek po... 30

Frank Erjavec: Izbrani spisi za mladino, 486 strani, vez. 2.50

O zdravju in bolezni, (Dr. Ant. Brečko), broš. 1.50

O delavščem in socialističnem gibanju na Slovenskem do ustanovitve jugoslovanske socialnodemokratične stranke (1848-1896), (A. Kristan), broš. 75c, vezana. 1.00

Pomlad človeštva, (Dr. Živko Topalović), poljudna razložitev razvoja človeka in človeške družbe, broš. 75

Pravo in revolucija, (Leonid Pิตamic), broš. 25

Psihične motnje na alkoholski podlagi, broš. 75c, vez. 1.25

Rasa in vera v srbski prostoši, (Vl. Čorović), broš. 25

Razvoj socializma do utopije do znanosti, (Friderik Engels), preved M. Zagari) ... 2.00

Nekaj besed o rabi koži

NO. 2153.

Published Weekly at 2701 S. Lawndale Ave.

CHICAGO, ILL., February 23, 1949.

VOL. XLIV.

GUEST EDITORIAL

Cold Rebuff To Stalin Was Idiotic Diplomacy

(From the CHICAGO DAILY NEWS)

President Truman's favorite theme is that he is working for peace and we must all help him to make it a reality.

The President's sincerity is unquestioned and every good American is in hearty agreement with his objective.

However, the methods used by the President and his State Department advisers are open to serious challenge.

For instance, when Kingsbury Smith of the International News Service revealed that Premier Stalin was willing to open peace negotiations with President Truman, Dean Acheson haughtily dismissed the idea as "Soviet propaganda."

Perhaps it was, but as David Lawrence suggests, the State Department could have noted with satisfaction the newspaper interview given by Stalin as an interesting manifestation of high purpose and suggested that any meeting between the heads of states must be preceded by a period of exploration to determine possible areas of agreement.

If Stalin's statement to I.N.S. was propaganda, its value as such could have been nullified immediately by a frank restatement of our own aims and an expressed willingness to talk peace at any time.

Acheson's cavalier attitude toward Stalin may, as Lawrence says, serve to strengthen the Russian extremists who are insisting that war is the only way out, and that it is inevitable.

This psychology means the indefinite continuation of a foreign policy which is costing the American public \$20 to \$25 billions a year while Russia gives no ground and confidently awaits our collapse.

Up to this stage, the Truman foreign policy is getting us nowhere. Russian imperialism is not being checked and the day will come when European recovery funds are exhausted without achieving real unity in Europe.

Appeasement of Russia is unthinkable but Acheson's prideful and sarcastic scorn toward Stalin is idiotic diplomacy.

President Truman, please note.

THE MARCH OF LABOR

REPORT RAPS MILITARY

"Trend Toward Military Control Over American Life" Has Grown More Dangerous During Past Year

Professor Albert Einstein and 17 other prominent citizens asserted recently that the marked trend toward military control over American life has grown more dangerous than ever in the last year.

In a 64-page report published by the National Council Against Conscription, they accused the Army of spending nearly \$4,000,000 during fiscal 1948 on "propaganda" to undermine the American tradition of civilian control.

The group also voiced concern over the "dominant position" of Secretary of Defense Forrestal "in the making of foreign policy," and roundly denounced President Truman's plan for Universal Military Training.

DANGER IS NOT PAST

The report, called "New Evidence of the Militarization of America" was a sequel to a report issued by the same group in January, 1948, warning that democracy was gravely threatened in this country by a postwar trend toward military domination of the government.

"The danger is by no means past," said the new report. "Probably it has been aggravated."

Sigures included Chancellor Ray Lyman Wilbur of Stanford University; authors Pearl Buck and Louis Bromfield; President William J. Miller, S. J., of the University of Detroit; Education Director, Victor Reuther of the United Auto Workers (CIO); President James G. Patton of the National Farmers Union; and Professor J. B. Weatherspoon of the Southern Baptist Theological Seminary, Louisville.

To back up its claims, the committee asserted that:

The Army and Air Force employed 1,367 persons on fulltime "publicity and propaganda" work last year, to win public favor for the armed forces.

Military men still abound at the State Department, the White House, and even in the Foreign Aid Administration.

The bipartisan foreign policy is in large part a hands-off policy for civilians with the real decisions in the administration

POWERS HAPGOOD DIES

Powers Hapgood, one of the builders of the CIO, died suddenly in Indianapolis, February 4, at the age of 49.

He was born in Indianapolis in 1900. His was a family distinguished for their liberal and radical beliefs. His father, William P. Hapgood, was president of the Columbian Conserve Company of Indiana, famous for its pioneering in the co-operative movement and in advanced labor-management policies. One of his uncles was Norman Hapgood, liberal magazine editor, named by Woodrow Wilson as American Ambassador to Norway. Another was Hutchins Hapgood, free lance radical author.

Heritage

Powers had a fine liberal and Socialist heritage. His entire life was devoted to enriching it. All the Hapgoods were outgoing, generous, spiritually rich personalities with a sense of "noblesse oblige." If one of them made money, as did Powers' father in his soup-canning business, he promptly thought of ways and means to put it to social use.

Naturally Powers, who became interested at college in Socialism and especially in the plight of the American miners, went straight to the mines to see what conditions a working coal-digger was up against. And there he found, while earning his living at the stormy end of a shovel, that the rank and file American miner is the salt of the earth. Here were his people.

It was indeed a time of trouble when Powers came down to the fields of Pennsylvania. A vicious government injunction issued by the "liberal" Democratic administration of Woodrow Wilson had broken the back of the first post-war strike and compelled John L. Lewis, as practically his first act as president of the United Mine Workers of America, to state: "We cannot strike against our government."

This gave the hard-boiled operators the green light to move their mine machinery to the non-union fields south of the Ohio, depress wages to the point of \$3 for an 8-hour day, tear up union contracts, and declare implacable war upon their help. (Do you wonder that old-timers regard an injunction in a labor dispute as a "machine-gun on paper?")

In 1935-6 Lewis sought out, one by one, the men who fought him a few years back—Brophy, Germer, Hapgood and others—and the CIO was launched with the miners up in front, and the ideals of industrial unionism everywhere triumphant over the "business unionism" of the AFL. In the first great test, the Goodyear strike at Akron in the terrible winter of 1936, Powers, Brophy, Germer, Rose Petotta and Leo Kryzski put the CIO on the map for good. All these leaders had radical backgrounds.

At the beginning, at any rate, the CIO was American radicalism in pragmatism and it was such courageous spirits as Powers Hapgood who gave it birth.

Despondency is the most unprofitable feeling a man can indulge in.—DeWitt Talmage.

Man should trust in God as if God did all, and yet labor as earnestly as if he himself did all.

—Chalmers.

Three can keep a secret, if two are away.

Warm Up

Hostess: "This is Captain Banks, who has just returned from the Arctic regions."

Pretty Guest: "Oh, do come near the fire—you must be cold!"

Friendship is the shadow of the evening, which strengthens with the setting sun of life.—La Fontaine.

The human goose keeps on growing a fresh crop of feathers no matter how often he's skinned.

being made by military men."

DRAFT WOMEN

This "military planning of foreign policy" is reflected in current proposals to form a North Atlantic security alliance and provide U. S. arms for European members.

The Army is now quietly planning for an eventual draft of women, and wants to set up ROTC units in women's colleges.

The two-year selective service act passed last year was jammed through Congress by "an inspired war scare."

"The climax of the militarization program is universal military training which would give the Army an unprecedented opportunity to 'seed' its ideas to each generation of American youth."

Annual Meeting of Shareholders Of the Slovene Labor Center

All shareholders of the Slovene Labor Center, Incorporated, are invited to attend the annual meeting which is called for Friday, February 25, 1949 at 8 p.m. The meeting will be held at 2301 So. Lawndale Avenue.

Purpose of the meeting is to elect a Board of Directors, vote on any changes proposed and dispose of all other work that concerns the Center. A complete financial report will be submitted by the Secretary.

All shareholders who are unable to attend are urged to appoint someone who will be present to represent them as we would like to see all shareholders represented.

The present board of directors consists of: President, Frank Alesh; 1st vice-pres., Philip Godina; 2nd vice-pres., Angeline Zaitz; Sec.-treasurer, Frank Grosler; and recording secretary, Anton Garden. Building manager is Frank Zaitz.

Auditors are: Charles Pogorelec, John Turk and Fred A. Vider. Publicity committee: Donald J. Lotrich, Frank Japich, John Simon and Anton Konchan. Frank Grosler, Sec.-Treas.

Hearings Held On Western States Bank Monopoly

Most newspapers scarcely mention it and others "bury" the story on financial pages, but an extraordinary battle going on in Washington will have far-reaching effects on the future of the American people.

Using its anti-trust powers for the first time, the Federal Reserve Board is holding hearings on charges that the Transamerica Corporation controls more than 600 banks and other financial institutions in five Far Western states, has a "monopoly of credit" in that region, is already the biggest bank system in the world, and is extending its grip to other parts of the country.

The issue is whether the United States, like England and Canada, shall allow little banks to be "swallowed up" and become "branches" of a few big banks. In other words, approve unlimited "branch banking."

Procedure Peddler's Success

Transamerica is the top "holding company" of a vast "financial empire" built up by A. P. Giannini, who started as a vegetable peddler, made \$100,000 in the San Francisco produce market, and then went into banking.

To a large extent, the present battle is between Giannini and Marriner S. Eccles, member of the Reserve Board, and formerly its chairman.

Eccles himself has a fair-sized branch banking system in the West, but is a progressive Republican who often differs with the views of most other bankers. He holds that unrestricted branch banking will put too much financial, economic and political power in a few hands.

This fight recalls the old days when President "Hickory" Jackson fought and abolished the "Bank of the United States," established by Alexander Hamilton and the Eastern financial interests he spoke for.

It was a private bank, but was closely tied up with the government and had monopoly power over money and credit. The fight for and against it was a burning issue of that time.

HIDDEN PROFITS

Accounting System Arranged to Conceal High Profits

"Big Steel's" preliminary report for 1948 is of more than usual interest. What caught the headlines was an announcement of a three-for-one split in the common stock; what really deserves more attention is the system of accounting devised to keep stated profits as low as possible. There are two reasons why an increasing number of companies have been splitting their stock, a process which does not, of course, add to its net worth or the intrinsic value of the shares. First, these are usually a broader market for low-

and medium-priced stocks, since small investors would rather buy thirty shares at twenty-five than ten at seventy-five. And big corporations are anxious to widen distribution of their stock for political as well as financial considerations. As the Journal of Commerce puts it, when large numbers of people own shares in leading industries they "become more critical of unjustified, demagogic attacks upon enterprise." Another reason for stock splits is that they may conceal the size of profits. United States Steel in 1948 earned \$11.99 a share. Should it do equally well this year, earnings will appear as \$4 a share, which looks much more modest. Fortunately, union negotiators for

low-wages and under those conditions set by the companies alone).

"Actual force . . . secret police . . . Terms reminiscent of Hitler's labor front describes techniques that management thinks would convince the boys."

Introducing an editorial com-

ment on this excerpt, Potash Dust,

organ of Carlsbad (N.M.) Potash

Workers Local 415, sagely remarks

"the most significant facts are

not always to be

best served by keeping the

miners in the mines."

Then, probably, the boys

themselves will take some con-

vincing. Not until we resort to

actual force will we be able to

make people work at a job they

are anxious to leave. The lesson

of the last war is that Gover-

nment regulations alone can't do it.

Men leave one place and go to

work at another because they

like the new place better or be-

cause they make more money

there. Or they stay in one place

for the same reasons. Only in an

army, or under the heel of corps

of secret police, have other rea-

sons been substituted.

There seems no choice for the

mining industry, then, but to

fight its own battles in hanging

on to

found in the headlines of the daily

newspapers but must be dug off

its back pages and out of tiny one

or two-sentence items.

But we think it proves that

when a Big Business man is put

in a topnotch position someone

should keep an eye on him.

LUTHER LITTLE

By JOHN PAINE

"Pop," said Little Luther, "sometimes I wish you'd tell me how you managed to become a millionaire. It worries me."

"Why should it worry you, my boy? I made my millions through the usual hard work, initiative, foresight, vision, freedom, enterprise, resourcefulness and moral leadership. Why worry?" asked Mr. Dilworth, the Dimity Diaper czar and man of distinction.

"What I mean, Pop, is that the other day our teacher said brains are necessary to success in life. If that's true, how come you aren't on relief? You have so few brains that I can look in one of your ears and see out through the other. Where did you get all your dough, Pop?"

"Luther, I shall disregard those nasty cracks and shall take this opportunity to educate you a little bit. I shall tell you how I made my money."

"Shoot, Pop."

"Thank you. I was born, Luther, of hard-working parents. Dad was an humble swindler who spent 30 of his first 50 years in jail. He never really got going in life until he discovered the stock market. After that his rise was rapid. He was not discouraged by the disappointments suffered in his earlier years. He applied himself to making money on the stock market, and he eventually succeeded. I patented myself after him."

"Whom did you swindle first, Pop?"